

دوایین هۆشدارى ئەمریکا بۆ په‌گرتنه‌وه‌ی هێزه‌کانی پێشمه‌رگه

31-07-2023

نووسه‌ره‌کان

دیار کورده

کورتە : یرەدا، به‌کورتی دهمه‌وێت باس له جیدییه‌تی ئەمریکا بۆ په‌گرتنه‌وه‌ی هێزه‌کانی پێشمه‌رگه له هه‌ریمی کوردستان و داوای ئەمریکا له په‌کیتی و پارتي، به‌رده‌وامبوونی هاوکاریه‌کانی ئەمریکا بۆ هێزه‌ هاوبه‌شه‌کان و چاره‌نووسی په‌یوه‌ندییه‌کانی هه‌ریمی کوردستان و ئەمریکا بکه‌م، ئایا کۆ پشت ده‌کاته کۆ له داها‌توودا؟

رۇمانسكى، بآليۇزى ئەمىرىكا لە بەغدا بۇ رووداۋ و قسەكانى پائىلىش بۇ من، سى نموونەى ديارن، كە ھەرسىڭيان ئاماژە بە نىگەرانى و نارازىبوونى ئەمىرىكا لەو پرۇسەيە دەكەن.

چەند ھىزى پىشمەرگە رىڭخراۋەتەوھ؟

لە چەند سالى رابردوودا، پارتى و يەكيتى ھەروھاش سەرۆكايەتى ھەريمى كوردستان و حكومەتى ھەريمى كوردستانىش ھەميشە رايانگەياندوۋە كە رۇدن لەسەر يەكخستنەوھى ھىزەكانى پىشمەرگە، بەلام بەپىي ئەو زانياريانەى لاي ۋەزارەتى بەرگرى و دەرەوھى ئەمىرىكا ھەن، ھىشتا بە ھەزاران پىشمەرگە لە ژىر فەرمانى پارتى و يەكيتى دان. بەپىي راپۇرتىكى ھاۋپەيمانان و ھىزەكانى ئەمىرىكا لە ھەريمى كوردستان، لە مانگى ئادارى ۲۰۲۲، ژمارەى ھىزەكانى ۸۰ كە سەر بە پارتى ديموكراتى كوردستانە لەنيوان 63 بۇ 68 ھەزار پىشمەرگە دەبن، ژمارەى ھىزەكانى ۷۰ كە سەر بە يەكيتى نىشتمانى كوردستانە، لە نيوان 40 ھەزار بۇ 45 ھەزار پىشمەرگە دەبن، ھەرلەو راپۇرتەدا ھاتوۋە "ئاكۇكيەكانى نيوان سەركرەدە سياسىيەكانى پارتى و يەكيتى 'قوول' و بىكۆتان، ئەم بى متمانەيەش بە يەكيتى لە گەورەترين ھۆكارەكانى بەردەم دروستبوونى ھىزىكى سەربازى ناسياسين".

بەپىي ھەمان ئەو زانياريانەى ۋەزارەتەكانى دەرەوھ و بەرگرى ئەمىرىكا، ۋەزارەتى پىشمەرگە لەم دوايەدا جەخانەكانى خۇي نوپكردوۋەتەوھ، بەتايەتەيش لە دەۋك و سلىمانى، بەلام ھىشتا بەدەست ئەو دەنالىنىت كە پىويستىيەكانى لۇجستى سەربازى ۋەك ئۆتۆمبىل، چەك و تەقەمەنى و پىويستىيەكانى دىكە لاي ھىزەكانى 70 و 80 سەر بە يەكيتى و پارتىن، ئەمانەش زانيارى سالى ۲۰۲۳ن، نەك چەند سالىك بەر لە ئىستا، واتە چەند سالىك دواى دەستپىكردى پرۇسەى چاكسازى لەلايەن ۋەزارەتى پىشمەرگە بە پالىشتى ئەمىرىكا. زانيارىيەكان باس لەوھش دەكەن، كە زۇرەى ئۆپەراسىۋنە سەربازىيەكانى دژى داعش و ئۆپەراسىۋنە ھاۋبەشەكانىش لەگەل ھىزە عىراقىيەكان لەلايەن ھىزەكانى پارتى و يەكيتى دەرگىن، نەك لەلايەن ئەو ھىزانەى كە سەربە ۋەزارەتى پىشمەرگەن، ئەمەش بەلاى ئەمىرىكىيەكانەوھ واتاى ئەوھەيە كە دەسەلات و چەك و بەرپوۋەبردنى ناۋچە و جەخانە و مىحوەرى سەربازى لە دەست ھىزەكانى پارتى و يەكيتىدان، نەك ھىزە ھاۋبەشەكان.

لەم چەند سالەدا كە ۋەزارەتى پىشمەرگەش ھەيە، تەنيا تۋانويەتى، سەرپەرشتى 20 فىرقەى ھاۋبەش، دوو ھىزى پىشتىوانى ھاۋبەش، سى سەنتەرى راھىنانى ھاۋبەش، لەگەل كۆلژىك لە رانىيە بكات، كە روون نىيە دەسەلاتى تەواۋەتەيشى بەسەر ئەوانەدا ھەيە، يان قەيرانىك بەئاسانى لىڭيان جىادەكاتەوھ. بەپىي ئەو زانياريانەى ناۋەندەكانى ئەمىرىكا نەك من.

ئەمە دىمەنى ئەو پرۇسەيە كە لە سالى ۱۹۹۲اۋە بەناۋى يەكخستنەوھى ھىزى پىشمەرگە دەستى پىكردوۋە!

پارەى ئەمىرىكا بۇ پىشمەرگە بەرەوام دەبىت؟

ۋەزارەتى بەرگرى ئەمىرىكا سالانە بەپىي ئەو بودجەيەى بۇى ديارى دەرگىت چەند مىليۇنىك دۇلار بۇ ئەو ھىزە ھاۋبەشەنە دەنيرىت كە لەژىر كۆنترۆلى ۋەزارەتى پىشمەرگەدان، ئەمەش لە ژىر ناۋى ھاۋكارىكردى ئەو ھىزانەى كە شەرى داعش دەكەن. سالانە كە بودجەى پىشنىيازكراۋ ديارى دەرگىت، ئەو بودجەيە دەچىتە كۆنگرىس و ھەموو سالىك مەترسى ئەوھەيە، بەھۇى لۇبى بەھىزى نەيارانى ھەريمى كوردستان و پىشمەرگە، تىبىنى و نىگەرانى ئەندامانى كۆنگرىس لە خاۋى پرۇسەكە قەلەمىك بەسەر ئەو برە ھاۋكارىيەدا بەھىندىرت و ئەويش بېرن يان كەمى بكنەوھ، چونكە دەبىت ئەوھ بزاندىرت، ئەو "بىزارى"يەى ئەمىرىكىيەكان باسى دەكەن كارىگەرى لەسەر گىفتوگۆكانى دابەشكردى بودجەى پىنتاگۆن دەبىت .

لەم دوايە لەگەل ئەندامىكى كۆنگرىس لەسەر ئەم پرسە گىفتوگۆمان دەكرد، ئەو نەيشاردەوھ كە تىپەپاندنى برگەيەك لە پرۇۋەياسايەكى ۋەك ياساى بەرگرى نىشتمانى، كارىكى ئاسان نىيە و چاۋى زۇر كەسىشى لەسەرە، ھاۋكات ئىستا لە كۆنگرىس ژمارەيەك دۇستى كورد و ئاشناى دۇخى عىراق و ھەريمى كوردستان ھەن، بەلام مەرج نىيە ئەمە بەم شىۋەيە بەردەوامىت، بەتايەتەيش كە ھەر دووسال جارىك ھەلئىزاردن بۇ ئەنجوومەنى نوپنەران دەرگىت و دوور نىيە لە چەند سالى داھاتوودا، نەوھەيەكى نوپى ئەمىرىكا بىتە كۆنگرىس، ھىندەى ئەم نەوھەيە ئىستا ھاۋسۆز و ئاشناى پرسى كورد نەبىت و ئەو تىبىنى و نىگەرانىانەش كە ھەن، واىكات ھاۋكارىيەكان بەتەواۋى بېرن.

ئەگەر بە ژمارەش قسە بكنىن، ھاۋكارىيەكانى ئەمىرىكا بۇ ھىزەكانى پىشمەرگە و ھىزە عىراقىيەكان سال لەدواى سال كەمتر دەبنەوھ. ۋەك نموونە، لە سالى ۲۰۲۱، ئەمىرىكا نىزىكەى ۵۰ مىليۇن دۇلار بۇ عىراق و ھەريمى كوردستان داۋاكرىد، لە سالى ۲۰۲۲ ئەو ھاۋكارىانە بۇ ۳۴۵ كەمبوۋەنەوھ، لە ۲۰۲۳ نىزىكەى ۳۵۸ مىليۇن دۇلار بوو، بۇ سالى ۲۰۲۴يش بركى پارە كە نىزىكەى ۳۹۸ مىليۇن داۋاكرىد بۇ ھەموو

كۆتايى

لە راستىدا، ئەوئى باسەم كوردوئە و نوسىوومە زانىارىيە، ئەك لىكدانئەوئە و پىشبينى، بەلكو ئەمىرىكا و ھاوئەيمانىنىش، چاكسازى و يەكخستئەكانى ھىزەكانى پىشمەرگەيان وەك مەرجى ئەو ھاوكارىانە دانائە و ئەوئشان بە خودى بەرپرسانى وەزارئەتى پىشمەرگە كوتوئە. بەرپرسىكى بالاي وەزارئەتى پىشمەرگەش ئەو راستىيەى بۆپشتراسئە كوردىنەوئە. لىرەش لە ئەمىرىكا لە بەشكى ئەو كۆبوونەوانەى سەبارەت ھىزەكانى پىشمەرگە كراون، بەرپرسانى ئەمىرىكا ئەو راستىيەيان بە بىر بەرپرسانى ھەرىمى كوردستان ھىناوئەتوئە لەسەر ھەرسى ئاستى بالاي ئەمىرىكا، كۆنگرىس، كۆشكى سىپى و وەزارئەتى دەرەوئە، بگرە چەند جارىك زۆر بەروونى پىيان كوتراوئە.

كورد پىويستە خىراتر ھەنگاوبنىت، چونكە رەنگە لەھەر كاتىكدا ئەو ھاوكارىانە بوئەستن، يانىش بەربەستى گەورەيان بۆ دروستبىت، چونكە لەبىرمان نەچىت كاتىك ئەندامانى كۆنگرىس ئەم ھاوكارىانە وەك مەرجىك دەبىنن، رەنگە لەھەر كاتىكدا بىت بۆ جىبەجىكردنى ئەو مەرجەيان، گوشارەكان زياتر بكن و رىگەنەدان ئەو ھاوكارىانە لە كۆنگرىسدا تىپەرن.

لەكۆتايىدا، من باس لەوئەناكەم ھۆكارى سەرەكى يەكنەخستئەوئەى ھىزەكانى پىشمەرگە كىيىيە، پارنىيە يان يەكىتى، ھىزە نىوخۆيىيەكانى عىراق يان و لاتانى ھەرىمى، بەلام ئەوئە دەلىم، ئىستا دەرئەتىك ھاوئەتەپنىش بۆ يەكخستئەوئەى ھىزەكانى پىشمەرگە، گرىگە ئەو دەرئەتە لەبار نەبرىت، چونكە بەسەرپەرشتى و پشئىوانى گەورەترىن و لاتى جىھان دەكرىت . ئەگەر ئەمىرىكا ھاوكارىيەكان رابگرىت يان لە يەكخستئەوئەى ھىزەكانى پىشمەرگە كىشايەوئە و بە پەيوئەندىيەكانىدا چوئەوئە لەگەل ھىزەكانى پىشمەرگەدا، ئەوكاتە نابى گلەي لە كەس بكرىت. كەس پشئى لە كورد نەكردوئە، كورد خۆى پشئى لەخۆى كرد. ھەمىشە ئاوردانەوئە و لىپرسىنەوئەى مىزوو و راستكردنەوئەى ھەلە مىزووئىيەكان شئىكى گرىگە، بەلام بۆ كورد ئىستا باشترە لەم كاتەدا واز لەو باسانە بىنن و، لىپرسىنەوئە لە دۆخى ئىستاي كورد بكن كە بۆچى وابەسەرئۆى دەھىنى!